

Наставно-уметничко-научном већу
Факултета музичке уметности у Београду
Сенату Универзитета уметности у Београду

Извештај Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

Мр Дејан Божић

„ИЗВОЂАЧКИ ПРИСТУП СВИТАМА ЗА СОЛО ВИОЛОНЧЕЛО ЈОХАНА СЕБАСТИЈАНА БАХА

ИЗМЕЂУ РОМАНТИЧАРСКИХ И САВРЕМЕНИХ ТЕНДЕНЦИЈА”

Докторски уметнички пројекат

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта у саставу Игњатовић Небојша, ментор, редовни професор, Сандра Белић редовни професор, др.ум. Срђан Сретеновић, ванредни професор, др.ум. Драган Ђорђевић ванредни професор и Милутин Младеновић, ванредни професор на ФИЛУМ у Крагујевцу присуствовала је концертном извођењу и упознала се са писаним делом докторског пројекта кандидата мр Дејана Божића под називом “Извођачки приступи свитама за соло виолончело Јохана Себастијана Баха између романтичарских и савремених тенденција”.

На основу сазнања која је стекла анализом концертног извођења и писаног рада, Комисија подноси Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду следећи

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Дејан Божић је рођен 1971 године у Београду. Дипломирао на Факултету музичке уметности као студент генерације. Магистрирао на Државној високој школи за музику

Trossingen Немачка, у класи проф. *G. Hamanna*. Двогодишњу специјализацију на истој школи завршио у класи проф. *M. De Secondia*, стекавши диплому концертног солисте. Усавршавао се са познатим уметницима као што су *K. Јанковић, S. Apolin, M. Flaksman, R. Filipini, A. Fedocinko* и други. Добитник првих награда на Фестивалима музичких школа Србије ('81, '82, '83), Републичким и Савезним такмичењима ученика и студената музике ('81, '82, '86, '89) и Републичким и Савезним такмичењима камерне музике ('82, '87). Као представник Телевизије Београд на такмичењу Југословенских РТВ центара у Сарајеву, одабран за представника Југославије на 5. Евровизијском такмичењу за младе уметнике у Бечу ('90). Наступао као солиста са Београдском, Војвођанском, Нишком, Сарајевском и Македонском филхармонијом, Симфонијским оркестром РТС, Аустријске РТВ (ОРФ), оркестром Музичке академије у Београду, Академије уметности у Новом Саду, Војске Југославије, као и са камерним оркестрима "Београдски Солисти", "Про Класика" и "Зрењанински камерни оркестар". Приредио реситале широм бивше Југославије, Немачкој, Чешкој, Словачкој, Пољској, Грчкој, Италији, као и у Јапану ('99-'03). Био је соло челиста Медитеранског оркестра младих ('90), Камерног оркестра "Београдски солисти" и соло челиста Београдске филхармоније ('05 - '11). Професор виолончела на Факултету музичке уметности у Београду (од '94), и Академији уметности у Новом Саду ('99 - '14). Соло челиста "No Borders" камерног и симфонијског оркестра (од '12). Соло челиста "Жебељан" камерног оркестра (од '07). Као члан интернационалног триа "Dumky", снимиио ЦД за Јапанску издавачку кућу "CHOPIN", са делима *A. Dvorzaka, J. Brahmsa i F. Schuberta*.

АНАЛИЗА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА – ЈАВНЕ УМЕТНИЧКЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ И ПИСАНОГ РАДА

Докторски уметнички пројекат мр Дејана Божића подразумевао је извођење дела Јохана Себастијана Баха: Свита за виолончело соло бр. 2 у д-молу и свита за виолончело соло бр. 5 у ц-молу као и писаног рада у коме се мр Дејан Божић бави историјатом везаним за Бахове свите за соло виолончело као и различитим приступима њиховог извођења кроз историју.

Јавна уметничка презентација

Јавна уметничка презентација је одржана у Сали Факултета музичке уметности у Београду 27. јуна 2016. године. На концертује мр Дејан Божић извео следећа дела:

- **Свита за виолончело соло бр.2 у де-молу**

- ◆ Preludium
- ◆ Alemanda
- ◆ Kuranta
- ◆ Sarabanda
- ◆ Menuet 1i 2
- ◆ Žiga

- **Свита за виолончело соло бр.5 у це-молу**

- ◆ *Preludium*
- ◆ *Alemanda*
- ◆ *Kuranta*
- ◆ *Sarabanda*
- ◆ *Gavota 1i 2*
- ◆ *Žig*

Мр Дејан Божић је својом сугестивном интерпретацијом подцртао контекст којим се бави у свом писаном раду. Изводећи свите на модерном виолончелу и гудалу али при том демонстрирајући профилтрирано знање о историји извођаштва везаној за свите за виолончело соло, мр Дејан Божић је досегао заокружену оригиналну интерпретацију засновану на студиозном приступу овим комплексним делима.

Имајући у виду сву разноврсност интерпретација Бахових свита за соло виолончело, могли смо се у току јавне презентације уверити да је однос између текста и интерпретације једно поље слободе и законитости истовремено, које је мр Дејан Божић успешним балансом довео до тачке где смо могли јасно разазнати постулате његовог писаног рада.

ПИСАНИ РАД

У писаном раду кандидат прво профилира мотив који га је усмерио ка избору теме докторског рада. У том смислу даје осврт на историјат везан за настанак соло свита за виолончело као и за неке манире и маниризме везане за извођења оваке форме у доба барока. Затим даје осврт на многобројне интерпретације Бахових соло свита које су се кретале у распону од романтизма па до савремених тенденција. Мр Божић интерпретације Бахових свита за соло виолончело дели на групу старијих извођачких ауторитета (Pablo Casals, Gasparo Cassado, Pierre Fournier, Mstislav Rostropovic) и њиховог “романтичног” тумачења Бахових свита и на другу групу челиста млађе генерације (Paolo Pandolfo, Anner Bylsma и други), који су у складу нових сазнања тражили пут ка

интерпретацији која ће бити што ближа барокном духу времена као и могућностима које су нудили инструменти из тог времена.

У делу писаног рада који се бави естетиком Бахове музике мр Дејан Божић се бави широким спектром тема везаних за претпоставке аутентичне интерпретације као и претпоставкама аутентичног разумевања те интерпретације од стране слушаоца. У том контексту мр Дејан Божић разматра многе познате дилеме које се крећу унутар спектра разум-емоције а које одређују или ограничавају или омогућавају аутентичан контакт са делом било да је у питању интерпретатор или слушалац.

У одељку “Интерпретација барокне музике” Божић се прво бави сопстеним проблемима на релацији текст-интерпретација да би се касније фокус сузио на такве проблеме у барокној музици. Суштина целе елаборације је тражење “аутентичне” интерпретације која кроз цео писани рад измиче, свесно или несвесно, дефиницији остављајући простор “слободе унутар законитости” као једини могућ.

У наставку мр Дејан Божић кроз три поглавља под насловима “Артикулација”, “Орнаменти” и “Темпо и ритам” елаборира особености не само барокног стила него их упоређује са савременим односом према овим категоријама и то нарочито кроз призму односа на реакцији композитор-извођач. Кроз ова три одељка се може јасно сагледати како се мењао однос према тексту као и различит удео у коначном финализирању једног музичког дела који су имали композитор и извођач.

У наставку рада следи одељак под називом “Утицај развоја барокног виолончела и Гудала на интерпретацију”. Одељак је заправо историјски преглед развоја виолончела и гудала поткрепљен фотографијама из којег се може извести закључак у којој мери су варијетети инструмента могли утицати на коначну звучну слику композиција тог доба па и Бахових свита за виолончело соло.

У делу под називом “Свите за виолончело соло Јохана Себастијана Баха” Божић даје свеобухватну и опширну анализу структуре Бахових свита. Анализа обухвата и историјат појединих ставова свите као и генезу њиховог настанка. Такође је дат и историјски контекст настанка појединих свита.

У делу под називом “Различити приступи интерпретацији” дат је историјат најважнијих едиција свита за виолончело соло Ј.С.Баха и то заснованих на 4 манускрипта док оригиналан рукопис овог дела није никад нађен. Свеукупно постоји око 80 едиција што говори колико су ове свите заокупљале пажњу не само челиста него музиколога и издавача.

Оно што је ипак сама срж овог докторског рада је представљено у делу под називом “Компаративна анализа различитих интерпретација” где је мр Божић упоредио извођења Мстислава Ростроповича као представника романтичарских извођачких тенденција и са друге стране Анера Близме као носиоца савременог извођачког правца. Компаративном анализом појединих ставова уз детаљну анализу техничких аспеката свирања, можемо пратити дивергенте концепције ова два извођача.

Критички осврт и оцена реферата

Мр Дејан Божић је темом свог докторског рада “Извођачки приступи свитама Јохана Себастијана Баха између романтичарских и савремених тенденција” на изванредан начин осликао распон Интерпретативних модела који су се мењали током извођачке историје ових дела.

Градећи своју аутентичну интерпретацију мр Божић је показао на јавној презентацији да је његово поље изражавања кроз Бахов текст осмишљено и продубљено не само познавањем свих историских чињеница везаних за ово дело него и дубоко личним, персонализованим односом према свитама за соло виолончело Јохана Себастијана Баха.

ЗАКЉУЧАК

У свом докторском уметничком пројекту мр Божић Дејан се успешно окренуо истраживању историјата Интерпретације Бахових соло свита за виолончело. У свеобухватној анализи која је укључила историјат настанка свита за виолончело, њихову структуру као и структуру сваког појединог ставе, затим промене у самом изгледу и конструкцији виолончела кроз историју, мр Божић је дао изванредан контекст у коме је могуће тражити основу за различите едиције и интерпретације овог капиталног дела виолончелистичке литературе.

На основу свега изнетог, Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта мр Божих Дејана констатује да јавна уметничка презентација као и писани део докторског уметничког пројекта представљају драгоцен допринос уметничкој области виолончелистичког извођаштва, те да у потпуности одговарају захтевима докторских уметничких студија.

Комисија:

Игњатовић Небојша, ментор и редовни професор
Факултета музичке уметности у Београду

Сандра Белић, редовни професор
Факултета музичке уметности у Београду

Др ум. Срђан Сретеновић, ванредни професор
Факултета музичке уметности у Београду

Др ум. Драган Ђорђевић, ванредни професор
Факултета музичке уметности у Београду

Милутин Маледеновић, ванредни професор
на ФИЛУМ-у у Крагујевцу